

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXLVIII. De gula, quæ opponitur ieiunio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

num. Et quo autem...
negatio comitionis...
non potest amplius...
pro illo die esse con...
dino ieiunij, quia iā...
ieiunium solutum est...
sequitur quod non...
cadat sub precepto...
ieiunij. Non fit ergo...
exceptio in materia...
hac a regula prece...
pti negatiui, sed de...
claratur sub qua ra...
tione huiusmodi ne...
gationes cadunt sub...
precepto, scilicet, q...
sunt condiciones...
ieiunij. Et quia pri...
ma solutio ieiunij...
facit has condicio...
nes non posse pro...
pulo die induere con...
ditionē ieiunij, ideo...
non cadunt amplius...
sub precepto ieiunij.
Non sic autem...
est pater de nega...
tione eius carnium,
& prohibitorij, quia...
absolute, & non for...
mali v. conditio iei...
unij cadit sub prece...
pto illius tempo...
ris. Vnde & dicitur...
dominici quadra...
gesime viget prece...
ptum illud. Et per...
hoc patet communis...
opinionis veritas, &
ratio.

quia obseruatur ad imitationē
Christi: tū et quia per ipsum di...
sponimur ad redēptionis nostrę
mysteria deuote celebrāda, & iō
in quolibet ieiunio interdicitur
esūs carnij. In ieiunio autē Qua...
dragesimali interdicitur vniuersa
liter etiā oua & lacticia, circa
quorū abstinentiā in alijs ieiunijs
diuersę consuetudines existunt
apud diuersos, quas quisq; obser...
uare debet secundū morē eorū,
inter quos conuersatur. Vnde *
Hiero. dicit de ieiunijs loquens.
Vnaquęq; prouincia abundet
in suo sensu, & præcepta maiori...
leges Apostolicas arbitretur.

QVAESTIO CXLVIII.

De gula, in sex articulis diuisa.

DE INDE CONSIDERANDUM
EST DE GULA.

- ¶ PRIMÒ, Vtrum gula sit peccatū.
- ¶ SECUNDÒ, Vtrum sit peccatum mortale.
- ¶ TERTIÒ, Vtrum sit maximum peccatorum.
- ¶ QUARTÒ, De speciebus eius.
- ¶ QUINTÒ, Vtrum sit vitij capitale.
- ¶ SEXTÒ, De filiabus eius.

ARTICVLVS PRIMVS.
Vtrum gula sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur.
Vt q gula non sit peccatū.
Dicit n. Dns Matth. 15. Quod in...
trat in os, non coinquinat homi...
nem: sed gula est circa cibos, qui
intraunt in hoīem. Cum ergo oē
peccatū coinquinet hominem,
videtur q gula non sit peccatū.
¶ 2 Præt. Nullus peccat in eo, qd
vitare non potest: sed gula consi...
sit in immoderantia cibi, quam
non potest homo vitare. dicit n.
Grego. 30. Moral. * Quia per
esum voluptas necessitati misce...
tur, quod necessitas petat, &
quid voluptas suppetat, ignora...
tur. & * Aug. dicit in 10. confes...
sionis. Quis est Domine, qui aliquant...
ulum extra metas necessitatis ci...
bum non sumit? ergo gula non
est peccatum.

¶ 3 Præt. In quolibet genere pec...
cati primus motus est peccatū:
sed primus motus sumendi ci...
bum non est peccatū, alioquin
fames & sitis essent peccata. ergo
gula non est peccatum.

SED CONTRA est, quod * Gre...
30. Moral. dicit, q ad consuetum
spiritualis agonis non assurgitur,
si non prius intra nosmetipsos
hostis positus, gula videlicet ap...
petitus, edomatur, sed interior
hostis hominis est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod
gula nō nominat quemlibet ap...
petitum edendi, & bibendi, sed
inordinatum. Dicitur autem ap...
petitus inordinatus ex eo, quod
recedit ab ordine rationis, i quo
bonum uirtutis moralis consi...
stit. Ex hoc autem dicitur aliqd
esse peccatum, quod uirtuti con...
trariatur: unde manifestum est,
quod gula est peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum,
q id quod intrat in hominē per
modum cibi secundum suā sub...
stantiam & naturam, non coin...
quinat hominē spiritualiter: sed
Iudæi, contra quos Dominus lo...
quitur, & Manichęi opinabatur
q aliqui cibi immundos facerēt
non propter figuram, sed ppter
propriam naturam. Inordinata
autem ciborum concupiscentia
spiritualiter hoīem coinquinat.

AD II. dicendū, q sicut dictū
est, * uitium gulę non consistit
in substantia cibi, sed in concupi...
scentia non regulata ratione: &
ideo si aliqs excedat in quantita...
te cibi non propter concupiscē...
tiam cibi, sed æstimans id sibi ne...
cessarium esse, non pertinet hoc
ad gulam, sed ad aliquam imperi...
tiā. Sed hoc solū pertinet ad gu...
lam, q aliquis propter concupi...
scentiam cibi delectabilis scien...
ter excedat mensurā in edendo.

AD III. dicendum, q duplex
est appetitus. Vnus quidem natu...
ralis, qui pertinet ad uires animę
vegetabilis, in quibus nō pōt ef...
se uirtus & uitium, eo q nō pos...
sunt subijci rationi: unde & uis
appetitiua diuiditur contra retē...
riam, digestiuam, & expulsiuā,
& ad talem appetitū pertinet esu...
ries, & sitis. Est autem & alius ap...
petitus sensitiuus, in cuius cōcu...
piscencia uitium gulę consistit.
Vnde primus motus gulę impo...
rtat inordinationem in appe...
titu sensitiuo, qui non est sine
peccato.

ARTICVLVS II.
Vtrum gula sit peccatum mortale.

AD SECVDVM sic procedi...
tur. Videtur, quod gula nō
sit peccatum mortale. Omne n.
peccatum mortale contrariatur
alicui præcepto decalogi, quod
de gula non uidetur. ergo gula
non est peccatum mortale.

¶ 2 Præt. Oē peccatū mortale cō...
trariat charitati, ut ex * supradic...
tis patet: sed gula nō opponitur
Secunda Secunde S. Thomę.

do uertatur, spectat,
cuius contrarium in
litera dicitur.

¶ Ad hoc dicitur,
q excessus in edendo
ex imperitia contingit
dupliciter. Quandoque enim cō...
tingit ex imperitia
culpabili, scilicet
eius quod scire de...
beret, puta, si infir...
mus potens se custo...
dire a nociuis, quia
est diues &c. non
curat scire quid sibi
noceat, & sic ex im...
peritia errat in co...
medendo: & sic ex im...
peritia errat in qualitate,
aut quantitate &c.
non ex concupiscentia,
sed ex imperitia, est peccatum
gula, non formaliter,
sed materialiter. Quā...
doque autem con...
tingit ex imperitia
inculpabili, puta,
quia homo sanus co...
medit consueta, &
credit non esse sibi
nimis quod comedit,
aut non esse nociuum:
& sic huiusmodi
excessus non est
peccatum, & propterea
nullus uitij
actus est. Cū igitur
in litera dicitur,
quod hoc solum per...
tinet ad gulam, quod
aliquis propter concu...
piscenciam cibi delectabilis scie...
ter excedat mensuram in
edendo, de gula forma...
liter intellige. Nā,
ut dictum est, gula
materialiter aliter
esse potest: sicut &
detractio materia...
ter est, quę abique
detrahendi intentione
ex loquacitate fit.
Et per hoc patet
solutio obiectionum.
Nam & prima ra...
tio concludit verum
de imperitia inculpabili.
Secunda quoque
concludit verum
de actu, qui fit
ex imperitia, seu
ignorancia culpabili.
Spectat enim
hi actus saltem ma...
terialiter, & reducti...
ue, ad species, qua...
rum essent, si scien...
ter fuissent uoliti.

¶ Super Quæstionis
centesimoquadage...
simo articulo
secundum.

¶ In articulo secun...
do quæstionis eius...
dem, dubium occur...
rit ex Martino in
quæstio. 2. de gula,
XX eiusdem

In corp. art.

eiusdem tractatus circa determinationem peccati mortalis gula. Inquit enim, ista opinio, iudicio meo, non sufficienter ostendit gulam esse peccatum mortale. Arguitque octo argumentis, quod gula non est peccatum mortale; quia directe auer- titur sine ultimo, & praeceptis diuinis. Quia vel hoc intelligitur de precepto diuino de actu ipsius gula: & hoc non, quia scilicet eundem doctorem in responsione ad primum, nul- lum est tale precep- tum. Aut intelligitur de precepto diuino, quod est de alijs actibus, puta, furto, adulterio, &c. Et tunc gula non esset alio modo peccatum mortale, quam dare eleemosynam, ora- re, uel fradere, quia scilicet ista non sunt secundum se mortalia. Si quis tamen ita esset affectus ho- rum alicui, ut esset paratus facere contra praecepta Dei, propter haec essent peccata mortalia. Alia autem argumen- ta omitto, quia iuxta hunc secundum sensum praecise procedentibus, qui alienus est a mente, & uerbis doctoris, ut patet. Duo tamen non sunt praetermittenda, quae militent aduersus illud uerbum, Contra praecepta Dei. Primum est, Gula, qua quis fran- git ieiunium quadragesimae, est peccatum gula mortale: & ta- men non contra praeceptum Dei, sed Beatae non ergo gula ex hoc diffinita est peccatum mortale, quia scilicet est contra praecepta Dei. Secundum est, Gula, qua quis uelicitur ob delecta- tionem carnis humanis, est peccatum mortale: quia est bestia- litas, & gula contra naturam, sicut sodomia luxuria contra natu- ram, & tamen non est contra praeceptum diuinum, quia nullum diuinum praecipiunt de hoc sit ergo.

Serm. 4. in die anima- rum, ante med. 10. 10.

lib. 30. ca. 26. circa mo- dum.

arguuntur

Ad horum euidentiam factum, quod uerba littera possunt dup- pliciter accipi. Primo consule, quasi auctor uoluerit ex multis circumlocutione declarare, quando gula est peccatum mortale ex auersione a fine, ex contemptu Dei, & preparatione ad facien- dum contra praecepta Dei. Et hic sensus satis raris est, & alicuius ab auctoris excellentia, & doctrina. Secundo, distinde, & formaliter: ita quod iuxta distinctionem, quae fit in communi de ablatione ordinis rationis, scilicet tollendo finem, uel ea quae sunt ad finem, subsumptum est in particulari de gula, quod qua- do tollit finem ultimum, tunc est mortale: & quod tunc tollit finem ultimum, quando quis delectationi gulae inhaeret ut sui ultimo. Sicut etiam inanis gloria tunc est mortalis, quando quis humanae gloriae inhaeret ut ultimo fini. Et hanc eandem, quo ad uitium, sententiam habes ex Aristo. in 3. Ethicor. dicente de in- temperato, quod a cupiditate adeo ducitur, ut illam caeteris om- nibus anteponat. Et hic sensus est uerus manifeste, & expres- sus, non implicite positus in littera, cum dicitur, Quod quidem tunc contingit, quando delectationi gulae inhaeret homo tam- quam fini, propter quem Deum contemnit, hoc est tamquam fini ultimo. Et idem replicatur in responsione ad secundum. Sic enim contemnitur Deus, qui est ex sua natura finis ultimus: quoniam dignitas ultimi finis attribuitur tali delectationi, & fit gustosi Deum iuxta illud, Quorum Deus uenter est. Subiun- guntur autem uerba in littera de preparatione ad agendum contra praecepta Dei per huiusmodi delectationes, ad duo appropia sunt. Primo, ad explicandum effectum diffinitae gulae. Effectus siquidem dicitur gula est, quod homo est paratus transgredi praecepta Dei propter illam: quoniam delectatio illa amat ut ultimus fi- nis, ac per hoc praeceptis Dei anteponitur. & sic facit hominem transgressorem aliorum praeceptorum propter illam assuendi. Secundo, ad declarandum a posteriori, quando delectatio gulae affectatur ut ultimus finis. Quia enim hoc saepe latere uideatur, sicut de appetitu gloriae, pecuniae, & similibus: ideo expediens fuit docere, unde possemus cognoscere, quando homo ponit in delectatione gulae, & similibus, finem ultimum, quando scilicet propter illam adipiscendam paratus est transgredi praecepta Dei, puta, quia est paratus luxuriari, aut furari, aut aliquid eiusmodi perpetrare. Ex quibus patet, quod argumenta Martini, quae sub-

inuncta uerbali ter de preparatione ad praecepta Dei, supponunt potius esse ad delectationem in gula, in uanum laborum, quam ad peccatum mortale in gula constitutum. Quia ergo gula apparet ut finis ultimus, sicut dicitur est, & uicium gulae proprie consistit in concupiscentia inordinata. Ordo autem rationis concupiscentiam ordinantis dupliciter tolli potest. Uno modo, quantum ad ea quae sunt ad finem, prout, non sunt incommensurata, ut sunt proportionata fini. Alio modo quantum ad ipsum finem, prout, concupiscentia hominem auerit a fine debito. Si ergo inordinatio concupiscentiae accipitur in gula sine auersionem a fine ultimo, sic gula erit peccatum mortale. Quod quidem contingit, quia delectationi gulae inhaeret homo tanquam fini, propter quem Deum contemnit, paratus est transgredi praecepta Dei agere, ut delectationes huiusmodi allegantur. Si uero in uitio gulae intelligitur

tionibus, ad Rom. 13. & ad Gal. 5. expelluntur, quod quia talia agunt, reguntur. Et bene nota, quod non dicimus delectationem esse peccatum mortale, quia concupiscentia facit peccatum mortale. Sed tunc delectationis talis ut ultimo finis, & quod multum enim haec differunt: quoniam quod tere tenent ex parte appetitus, & quod sed appen se finem ultimum, tunc se ex parte est ratio rei appetitae. Amare enim finem ideo quantumcumque remisse, delectationem cibi ut finem ultimum, tunc quantumcumque intense quis appetit, contra tamen ultimum finem, non peccatum furatur propter delectationem gulae. Ita tamen peccat, sicut cum quis furatur ut delectationem, sicut cum quis furatur, ut delectationem ueritatem est, quia ibi sunt duo mali, scilicet finem, alterum oppositum iustitiae, & furum. Hic autem est unum tantum, iustitiae, furum. Dare namque concupiscentiam, sicut in delectatione, quae dicitur dare eleemosynam non est malum, tamen peccatum, cum ex hoc ipso, quod est finem ultimum, eleemosynam appetitur ut finem ultimum, homo contemnit Deum in praeparatione ad faciendum contra praecepta Dei. Videntur enim quod etiam hic finem ultimum, postea charitatem, dum ultimus finis propter delectationem, & altera opposita iustitiae, dum furum contemnit eam eleemosynam.

Sed ad hoc dicitur, quod dupliciter potest tolli ultimum finem. Primo modo, ut patet in ultimo finis: sicut cum quis furatur ut delectationem illam pro tunc in seipso, ut patet in alijs peccatis moralibus ex hoc ipso, quod in seipso non secundum se, sed ut delectationem finem finem, quod ex hoc ipso, quod est finem ultimum, tunc se ex parte appetitus, & quod sed appen se finem ultimum, tunc se ex parte est ratio rei appetitae. Amare enim finem ideo quantumcumque remisse, delectationem cibi ut finem ultimum, tunc quantumcumque intense quis appetit, contra tamen ultimum finem, non peccatum furatur propter delectationem gulae. Ita tamen peccat, sicut cum quis furatur, ut delectationem, sicut cum quis furatur, ut delectationem ueritatem est, quia ibi sunt duo mali, scilicet finem, alterum oppositum iustitiae, & furum. Hic autem est unum tantum, iustitiae, furum. Dare namque concupiscentiam, sicut in delectatione, quae dicitur dare eleemosynam non est malum, tamen peccatum, cum ex hoc ipso, quod est finem ultimum, eleemosynam appetitur ut finem ultimum, homo contemnit Deum in praeparatione ad faciendum contra praecepta Dei. Videntur enim quod etiam hic finem ultimum, postea charitatem, dum ultimus finis propter delectationem, & altera opposita iustitiae, dum furum contemnit eam eleemosynam.

Sed ad hoc dicitur, quod dupliciter potest tolli ultimum finem. Primo modo, ut patet in ultimo finis: sicut cum quis furatur ut delectationem illam pro tunc in seipso, ut patet in alijs peccatis moralibus ex hoc ipso, quod in seipso non secundum se, sed ut delectationem finem finem, quod ex hoc ipso, quod est finem ultimum, tunc se ex parte appetitus, & quod sed appen se finem ultimum, tunc se ex parte est ratio rei appetitae. Amare enim finem ideo quantumcumque remisse, delectationem cibi ut finem ultimum, tunc quantumcumque intense quis appetit, contra tamen ultimum finem, non peccatum furatur propter delectationem gulae. Ita tamen peccat, sicut cum quis furatur, ut delectationem, sicut cum quis furatur, ut delectationem ueritatem est, quia ibi sunt duo mali, scilicet finem, alterum oppositum iustitiae, & furum. Hic autem est unum tantum, iustitiae, furum. Dare namque concupiscentiam, sicut in delectatione, quae dicitur dare eleemosynam non est malum, tamen peccatum, cum ex hoc ipso, quod est finem ultimum, eleemosynam appetitur ut finem ultimum, homo contemnit Deum in praeparatione ad faciendum contra praecepta Dei. Videntur enim quod etiam hic finem ultimum, postea charitatem, dum ultimus finis propter delectationem, & altera opposita iustitiae, dum furum contemnit eam eleemosynam.

ordinantur ad futuram, deformitates futuri se latant. Et hinc pro-

venit, quod in illis amantur propria vitam, aut sustentationem, &c. non ut in se ultimum absolute, sed solum ut rationem formam habeant, quia se licet non occidunt, aut habent unde vivunt, fornicantur, non nisi una specie peccati fornicationis, scilicet fornicationis.

Et ex his causis homines & licet in se, peccata commissa aliam rationem quam se habent. O hanc dicitur quidem ex hoc, quod animus non per se ad vitam tendit, sed sub ratione boni hominis, aut liciti. Habes quoque ex hac theoria, quod si quis ex uentili secundum se affectu delectationis gula, aut gloria fundat, vnam tantam mortalem deformitatem incurrit, scilicet furi.

Ad primum ergo dicendum, quod vitium gulae habet quod sit peccatum mortale, in quantum auertit a fine ultimo: & secundum hoc per quendam reductionem opponitur precepto de sanctificatione sabbathi, in quo precipitur quies in fine ultimo. Non omnia peccata mortalia directe contraria sunt preceptis decalogi, sed solum illa que iniustitiam continent: quia precepta decalogi specialiter pertinent ad iustitiam, & partes eius, ut supra habitum est.

Ad secundum dicendum, quod in quantum auertit a fine ultimo, contrariatur gula dilectioni Dei, qui est super omnia sicut finis ultimus diligendus: & secundum hoc solum, gula est peccatum mortale.

Ad primum Martini contra illud, scilicet precepta Dei dicitur, quod precepta Dei in proposito comprehendunt omnia iusta precepta, quia a Deo mediate sunt, iuxta illud: Qui uos spernit, me spernit. Et rursus, Omnis potestas a Deo est. ad Rom. 13.

Ad secundum vero dicitur, quod dicitur, quia quidam vescuntur caribus humanis, est contra precepta iuris naturalis. Sicut enim naturaliter sola femina humana est habilis ad coitum hominis, ita naturaliter sola uegetabilia, & animalia irrationabilia sunt materia habilis ad nutriendum hominem. Unde Deus primo dedit ad uegetabilia: deinde Noe dedit animalia. Contra naturam ergo ordinem est, quod vescatur quis humanis caribus: sed quia hoc non habetur quod sit peccatum mortale, quoniam dicere mendacium est contra ius naturale, & non tamen est de genere suo mortale: & comedere carbo-

nes, aut calcem sine laesione ex mala complexionem, non est mortale gula, quamuis bestialis: sicut ambulare manibus & pedibus, ad bestialitatis uitium spectat, & tamen non est mortale: ideo causus est, & non admittit consequentiam. Est peccatum bestialitatis ergo mortale. Ad hoc enim quod sit mortale, exigitur quod sit contra charitatem Dei, simplicitatem aut proximi. Propter hoc enim mendacium non est ex suo genere mortale, & similiter ambulare manibus, & humifodi. Ad argumentum ergo dicitur, quod quia precepta iuris naturalis sunt precepta Dei, ideo peccans in gula contra naturam, peccat contra preceptum iuris naturalis, & diuini. Mortaliter autem tunc solum per se loquendo in bestialitatis gula peccat, quando cibus est contra bonum sui, aut proximi. Et ex hac parte repugnat carni humane esse cibum hominis: quoniam cibus humanus potest tunc priuari iura sua, ut sumatur in cibum. Licet enim mortificamus uegetabilia, & occidimus animalia in uisum nostri cibi. Homo autem non potest occidi, ut sit nutrimentum nostrum: & propterea talis bestialitas est peccatum mortalissimum, per se loquendo. An autem per accidens quando loque licet, puta, quia homines sunt iam occisi in bello, & non subest cibus alius, aliter rationis est: & necessitas exulare uideatur ex quo nocuumus proximi non est, & inhumanitatem uergens necessitas auertit se, & alios operit.

In responsione ad primum eiusdem articuli, 2. dubium occurrit ex Martino ibidem dicente. Non placet mihi quod dicit S. Tho. concupiscentiam gulae mortalem esse contra preceptum sanctificationis sabbathi, quia precipitur quies in fine ultimo: quodiam tunc omne peccatum mortale est contra sanctificationem sabbathi, quia quilibet peccato mortali auertitur secundum Thom. quis a fine ultimo.

Ad hoc dicitur, quod auctor non dicit peccatum gulae esse contra preceptum sabbathi absolute, sed cum duabus modificationibus, altera est contra illud per quamdam reductionem: altera contra illud spiritualiter intellectum. Et hoc denotat in illo uerbo, In quo precipitur quies in fine ultimo. Et sic peccatum gulae nec directe, nec ad litteram contrariatur dicitur precepto de sanctificatione sabbathi, sed reductiue, & mystice, quod patet uerum esse. Et cum dicitur, Quia sic omne peccatum mortale est contra hoc preceptum, respondetur quod omne peccatum mortale est sic contra hoc preceptum, Parte 3. cap. non inconuenit: quoniam sic acceptum est preceptum generale, imponens cessationem ab omni peccato, & quietem mentis in Deo ultimo omnium fine, ut superius in quaestio. 122. articulo. 4. ad primum patet. Specialiter tamen appropriatur hoc peccato gulae propter duas gulae condiciones, scilicet quia est peccatum mentem deprimens, & submittens delectationibus communibus nobis, & brutis, & cum hoc nullo precepto decalogi directe prohibetur: quare tunc conditio-

nes simul in nullo alio uicio apparent. Nam luxuria est similiter deprimat, & submittit, tamen habet duo precepta quibus contrariatur, scilicet Non moechaberis: & Non concupisces uxorem proximi tui. Superbia caret prima conditione &c. Merito ergo humifodi peccata reducuntur ad huiusmodi preceptum mystice ab auctore.

AD TERTIUM dicendum, quod illud uerbum Aug. intelligitur de gula, in quantum importat inordinationem concupiscentie solum circa ea que sunt ad finem.

AD QUARTUM dicendum, quod gula de uirtutes auferre non tantum per se, quod etiam per uitia, que ex ea oriuntur. Dicitur n. Grego. in Pastoralium. Dum uenter in ingluuiem tenditur, uirtutes animae per luxuriam destruantur.

ARTICVLVS III.

Utrum gula sit maximum peccatorum.

AD TERTIUM sic procedit. Videtur quod gula sit maximum peccatorum. Magnitudo enim peccati ex magnitudine poenae consideratur: sed peccatum gulae est grauissimum punitum. dicitur n. Chryso. Adam in continentia uertitur expulsi a paradiso. Diluuium quod fuit tpe Noe ipsa fecit, & po-

nes simul in nullo alio uicio apparent. Nam luxuria est similiter deprimat, & submittit, tamen habet duo precepta quibus contrariatur, scilicet Non moechaberis: & Non concupisces uxorem proximi tui. Superbia caret prima conditione &c. Merito ergo humifodi peccata reducuntur ad huiusmodi preceptum mystice ab auctore.

Super Quaestione 148. Articulum tertium.

IN articulo 3. eiusdem quaestio. dubium ex Martino in quaestione de gula sub hoc eodem titulo occurrit. Nam contra hoc, scilicet, grauitas peccatorum principaliter attenditur secundum materiam, in qua peccatur &c. arguitur. Primum quia si sic, nullum peccatum nisi circa res diuinas esset maximum. Secundo, quia esset simpliciter desertus, & grauis non colere Deum in die dominico, quam homicidium, aut adulterium.

Ad primum horum dicitur, quod quia maximum dicitur dupliciter, scilicet simpliciter, uel in genere, conceditur quod solum peccatum in diuina est maximum simpliciter. Aliquod autem aliud potest dici maximum in genere, ut uitium contra naturam in genere luxuriae, est maximum.

Ad secundum uero dicitur, quod quia peccata contra precepta prima tabulae sunt ex suo genere grauiora peccatis contra secundam tabulam deo conceditur, quod uoluntarius culus diuini est grauius simpliciter quam homicidium, quamuis hoc sit magis nocuum: sicut etiam peritium iocolum est grauius homicidio.

In eodem articulo 3. nota, quod aliud est loqui de peccante, & aliud de peccante, ut patet: & quod auctor, dicit quod peccatum gulae ex parte peccantis alieuiatur, & non dicitur ex parte talis, uel talis peccantis alieuiatur. Unde probat quod dicitur ex communibus omni peccanti in gula, scilicet ex necessitate cibi, & difficultate discernendi. Et ex hoc habes unde soluit obiecta ex parte talis, uel talis peccantis in gula in casu &c. Non enim sunt contra presentem doctrinam formaliter intellectum.

In eodem articulo 3. eiusdem quaestio. in responsione ad tertium, dubium occurrit circa hoc, quod nocuumus corporis ex gula per accidens se habet ad gulam, & non directe pertinet ad gulam grauitatem. Et est ratio dubij, quia opposita conditionibus requisitis ad uirtutem aliquam spectant directe ad uitium oppositum illi uirtuti: sed commentatio cibi ad sanitatem & bonam habitum inem spectat ad temperantiam, ut patet in 3. Eth. & si praedictis, ergo in commentario cibi ad sanitatem ex gula delectatione spectat ad gulam per se, & non per accidens.

Secunda secunda S. Thomae. XX 2. Ad

Parte 3. cap. non inconuenit: quoniam sic acceptum est preceptum generale, imponens cessationem ab omni peccato, & quietem mentis in Deo ultimo omnium fine, ut superius in quaestio. 122. articulo. 4. ad primum patet. Specialiter tamen appropriatur hoc peccato gulae propter duas gulae condiciones, scilicet quia est peccatum mentem deprimens, & submittens delectationibus communibus nobis, & brutis, & cum hoc nullo precepto decalogi directe prohibetur: quare tunc conditio-

Ad hoc dicitur, quod quia necessitas humanae vite, sanitatis, & huiusmodi, non est finis temperantiae, ut in questione de temperantia artic. 6. ad primum patet. sed rerum quibus temperantia inveniatur, ideo modificatio in ordine ad sanitatem, & ad facultates, & huiusmodi, non per se & proxime spectat ad temperantiam, sed mediantibus alijs virtutibus, vel quasi virtutibus.

Pro quanto namque liberalitas sumptuum delectat temperantiam, temperatus modum in ordine ad facultates servat. Et pro quanto naturalis amor sui ordinatus cooperatur temperantiae, temperatus modum diffinit cibos in ordine ad sanitatem. Nec aliud intendit Aristoteles in 3. Ethicorum. Et propterea dicitur, quod huiusmodi conditiones nec virtutis abstinentiae per se, & proxime, nec earum oppositae vitii gulae sic sunt: quoniam virtus abstinentiae per se consistit in moderatione delectabilis cibi secundum quod oportet & ad bonum rationis & gula in immoderata delectatione eiusdem. Et quod si propter huiusmodi delectationem facultates excedat, in quantum prodigalitate utitur, facit. Et quod si sibi ipsi nocent, mediante iniustitia contra seipsum (si sic loqui licet) facit, & sic de alijs. Et per haec patet responsio ad Martinum ubi supra arguentem hac auctoritatis responsionem: quia penes nocumentum corporis sumitur primum genus gulae, & quia prius peccat ista: guloius ex nocumento quod sibi infert, & ex delectatione qua intendit. Concesso namque hoc secundo, non sequitur, ergo plus peccat peccato per se gulae ex nocumento: sed sequitur, quod plus peccat ex peccato quod oritur ex gula, quam ex ipsa gula: quia minus peccatum est odium sui ipsius quam gula. Prima autem obiectio fallax supponit, ut in sequenti articulo patebit magis.

Et glo. Ca. huius in hoc loco.

It. 33. Moral. cap. 11. parum ante med. 23. secum.

Super Quaestione centesima quadragesima octava articulum quartum.

In articulo 4. eiusdem 148. q. dubia multa ex Martino in eodem tractatu in quaest. 1. de gula occurrunt. Primum est circa sufficientiam quatuor specierum gulae assignatarum in littera. Arguitur siquidem directe contra tripliciter. Primo, quia utens cibo prohibito, puta, carnibus in die veneris, peccat peccato gulae, & tamen secundum nullam istarum specierum, ergo. Minor probatur inductive. Secundo, Comedens plures quam debet, puta, in die ieiunij, vel quam honestum sit; peccat peccato gulae;

Et tamen nulla dicitur se excedere modum. Tertio, somnians cibum carnis in animi, u. l. corporis, peccat peccato dicitur specierum, e. g. Minor probatur mat suam opinionem, & arguit, quod...

vicia que sunt consecuta ex gula, vel ad gulae radicem, & ad ipsam gulam. Nam primum homo expulsius est de paradiso pro superbia, ex qua processit ad actum gulae. Diluuium autem, & peccata Sodomorum sunt inducia propter peccata luxurie precedentes ex gula occasionata.

Ad 1. dicendum, quod ratio illa procedit ex parte peccatorum, quae ex gula oriuntur. Non autem oportet quod causa sit potentior nisi in causis per se. Gula autem non est causa illorum vitiorum per se, sed quasi per accidens, & per occasionem.

Ad 3. dicendum, quod gulae finis non intendit suo corpori nocumentum inferre, sed in cibo delectari. Si autem nocumentum corporis sequatur, hoc est peccatum: unde hoc non dicitur pertinere ad gravitatem gulae, sed eius culpa tamen aggravatur, si quis corporale detrimentum incurrit propter immoderatum cibi assumptionem.

ARTICVLVS IIII.

Utrum conuenienter species gulae distinguantur secundum has quinque condiciones praepropere laudatas, scilicet, munit, ardent, & inuolose.

Ad quartum sic procedit. Vi quod inconuenienter species gulae distinguuntur a Grego qui 30. Moral. dicit. Quinque modis nos gulae vitium tenent. Aliquando namque in digressione tempora preuenit: aliquando lautiores cibos querit: aliquando que sumenda sunt, preparari procuratius appetit: aliquando ipsa quantitate sumenda, mensuram refectiois excedit: aliquando ipso estu immensis delectatur: aliquis peccat. Et continentur in hoc versu.

est distansibile. & tamen ta insequitur in... recedens probatur: quia quo ad habundantiam, vel quod ad pretiosum sunt cibi, vel quod ad inuenerit, ut carnes humanae, & quod ad Quadragesima. Tertium est, quod uia species gulae tractantur, dum conueniuntur cibi accedat, puta, ly, studiose. Contra. Hoc mensuratur qualitate, est distansibile, probatur, quia quia nimis acriter procuratur, quod inordinatum est, quod duplitate, scilicet ex parte temporis, quod Quintum est, quod ex parte mensurae, tra. Haec, inquit, distansibile non est habundantia, duo bus modis sic inordinata sumptus...

brum, scilicet ex parte modi, est diuisibile. probatur quadrupliciter. Primo, quia iumpcio inordinata est interdum, quia frequen-

Præpropere, laute, nimis, ardent, stultiose.

Prædicta enim diuersificantur secundum diuersas circumstantias: sed circumstantia cum sint accidentia actuum, non diuersificant speciem. ergo secundum prædicta non diuersificantur species gulae.

¶ 2 Præ. Sicut tempus est quadam circumstantia, ita & locus. Si ergo secundum tempus vna species gulae accipitur, videtur quod pari ratione secundum locum, & alias circumstantias.

¶ 3 Præ. Sicut temperantia obseruat debitas circumstantias, ita

A quod in nocimento facultatum consistit eadem ratione. Secundum autem tanquam connumeratum his quæ sunt per accidens, manifestat se non positum ut vnum trium generum. Et secundum veritatem spectat ad vitium contrarium illi honestati. v.g. si quis indebite comedit in Ecclesia, inhonestas hæc spectat ad sacrilegij vitium. & sic de alijs.

ctiam & aliæ uirtutes morales: sed in uitijs, quæ opponuntur alijs uirtutibus moralibus, non distinguuntur species secundum diuersas circumstantias. ergo nec in gula.

SED CONTRA est uerbum Gregor. inductum.*

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * gula importat inordinatam concupiscentiam edendi. In esu autem duo considerantur, scilicet ipse cibus, qui comeditur, & eius comestio. Potest ergo inordinatio concupiscentie attendi dupliciter. Vno quidem modo, quantum ad ipsum cibum qui sumitur:

C gula. Oportet enim concurrere cibum & actum, quo quis utitur cibo, quem constat esse non uidere, aut audire, uendere aut euere, sed comedere: & neutrum ab altero separabile est. Et constat quod aliqua conditiones spectant ad cibum, ut substantia, quantitas, & qualitas cibi: & aliqua ad ipsum actum utendi illo, ut tempus, & modus. Falsum est ergo formaliter loquendo, quod omnis inordinatio fit ex parte actus utendi, licet simul fit cum ipso actu in potentia, uel in actu. Et ad probationem, si non numeretur, non esset gula uitium, dicitur quod gula uitium est etiam si nunquam sumatur cibus inordinate appetitus. Loquendo autem de sumere in potentia, dicitur quod probatio nihil ualeat: quia posse sumi est de ratione cibi, & a conditionali negatiua unius inseparabilis non sequitur categorica positiua rationis. uerbi gratia. Licet illa sit uera, si non est risibilis, non est homo: non tamen ualet, ergo ratio hominis sumitur ex risibilitate. Ita non ualet. Si cibus non posset sumi, non causeretur uitium gulae, ergo cauere uitium gulae conuenit cibo ratione sumptionis. Sicut non ualet, ergo esse cibum cum conuenit sibi ratione sumptionis. Sumitur enim quia est cibus, & non quia sumatur, ideo est cibus.

D Ad obiecta contra secundum dictum, scilicet de vna specie gulae secundum substantiam cibi, dicitur quod illud membrum esse diuisibile, contingit dupliciter. Vno modo, in esse morali formaliter secundum per se differentias gulae, & sic negatur. Alio modo, secundum differentias per accidens: & sic conceditur, sed non est contra doctrinam auctoris: quoniam species debent per se differentis formalibus illius generis constitui, & non differentis per accidens. Et per hanc regulam responderetur ad obiecta contra indiuisibilitatem tam huius, quam aliarum specierum. Vnde cum contra istam speciem afferretur, Quia substantia cibi diuiditur in pretiosam & inlicitam, dicitur quod distinctio ista est per accidens ad substantiam cibi. Accidit enim delectabili cibo, quod sit prohibitus lege, uel consuetudine. Vnde quicumque cibus secundum se ipsum inordinate appetitur infra humanos limites, sive hoc fit ex nobilitate cibi, sive ex prohibitione: ut carnes sunt in ieiunijs prohibite, ad eandem speciem gulae spectat. Ciborum uero appetitus extra humanos limites, ut carbonum, calcis, carniuum humanarum, & similibus, ad bestialitatem spectant, quæ sub his speciebus non continentur, quoniam gula ut est humanum uitium, distincta est.

E Ad obiecta contra tertium dictum, scilicet de unitate speciei gulae quantum ad qualitatem cibi, dicitur negando huiusmodi membri diuisibilitatem formalem, & per se, ut dictum est. Et cũ dicitur, quia diuiditur per qualitatem preparatam, uel nociuam, iam patet responso, quod esse nociuum accidit cibo ut obiecto, & est gula, quia accidit cibo ut est delectabilis. Est enim præter gulae intentionem, ut auctor dixit.

¶ Ad obiecta contra quartum & quintum dictum responderetur negando utrumque assumptum, scilicet & quod ex parte sumptionis sunt plures differentie formales per se in genere gulae, & quod in membrum, ex parte modi, sit diuisibile formaliter &c.

¶ Et ad primam probationem, si quia sumptio inordinata est quandoque, quia sequentior est quam oportet, responderetur quod huiusmodi deordinatio comprehenditur sub specie quarta,

Secunda Secundæ S. Thomæ. XX 3 scilicet

Lib. 10. Moral. cap. 27. Art. 1. huius quæst.

scilicet, praeventiois temporis. Nam dum repetitur comestio inordinate, ideo peccatur, quia tempus congruum comestioni non expectatur. Et per idem respondetur ad secundam de multiplicata comestione in die ieiunij. Ante tempus siquidem debet comedit quod violat ieiunium bis, comedendo: quoniam usque in diem crallinum differenda esset comestio, ut praedictum est.

Et sic quantum ad substantiam, vel speciem sibi quaerit aliquis cibos lautos, id est, pretiosos. Quantum ad qualitatem quaerit cibos nimis accurate praeparatos, id est, studiose. Quantum ad quantitatem, excedit nimis in edendo. Alio vero modo attenditur inordinatio concupiscentiae quantum ad ipsam summptionem cibi, uel quia praeventur debitum tempus comedendi, quod est praepropere, uel quia non seruat modum debitum in edendo, quod est ardentius. Illico uero comprehendit primum & secundum sub uno, dicens, quod gulolius excedit in cibo secundum quid, quantum, quomodo, & quando.

Ad primum ergo dicendum, quod corruptio diuersarum circumstantiarum facit diuersas species gulae propter diuersa motiua, ex quibus moralium species diuersificantur. In eo enim qui quaerit lautos cibos, excitatur

Obiectum enim appetibile consistit in uere appetitum, immo esse primum motum non motum, ut patet in 3. de anima. ubi dicitur quod siquidem per se sibi, sed facit doctoribus, quos quaerit

concupiscentia ex ipsa specie cibi. In eo uero quod praecipue deus deordinatur concupiscentia propter impatientiam motu, & idem patet in alijs.

Ad II. dicendum, quod in loco, & in alijs circumstantiis non inuenitur aliud differentium motiuum pertinens ad uitium cibi, quod faciat aliam speciem gulae.

Ad III. dicendum, quod in quibuscumque alijs uitijs diuersae circumstantiae habent diuersa motiua, oportet accipi diuersas species uitiorum secundum diuersas circumstantias: sed hoc non contingit in omnibus, ut dictum est.

ARTICVLVS V.

Primum gula sit uitium capitale.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod gula non sit uitium capitale. Vitia enim capitalia dicuntur, ex quibus alia oriuntur

causae finales. Probat tunc hoc specialiter dicitur in 4. articulo tractatus de uitijs, quod in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primum quod dicitur in 4. articulo tractatus de ratione causae finalis non potest quinque propter actum gulae, quae dicitur propter delectationem gulae: quoniam nulla in mensuris delectatur in cibo & potu.

Eligitur ex illis de summo bono, c. 22. non procul a fine, & cap. 42.

tur secundum ratione causa fi-
nalis: sed cibus circa que est gu-
la, non habet rationem finis, no-
enim pp se queritur, sed propter
corporis nutritionem, ergo gu-
la non est vitium capitale.

¶ 2 Præ. Vitium capitale aliqua
principalitatem habere vñ in ra-
tione peccati: sed hoc non com-
petit gula, quia vñ esse secundum
suum genus minimum peccato-
rum, vñ pote plus appropin-
quans ad id, quod est secundum
naturam, ergo gula non videtur
esse vitium capitale.

¶ 3 Præ. Peccatum contingit
ex hoc, q aliquis recedit a bo-
no honesto pp aliquid utile præ-
senti vitæ, vel delectabile sensui:
sed circa bona que habent ra-
tionem utilis, ponitur unum tan-
tum vitium capitale, scilicet avaritia,
ergo & circa delectationes vñ
esse ponendum unum tantum
vitium capitale: ponitur autem
luxuria, quæ est maius vitium
quàm gula, & circa maiores de-
lectationes, ergo gula non est vi-
tium capitale.

SED CONTRA est, quod Gre-
gorius 31. Moral. * computat gulam
inter vitia capitalia.

RESPON. Dicendum, q sicut
supra dictum est, * vitium capitale
dicitur, ex quo alia vitia oriuntur se-
cundum rationem d cause finali-
s, in quantum s. habet finem mul-
tum appetibilem. Vnde ex eius
appetitu homines prouocantur
multipliciter ad peccandum. Ex
hoc autem aliquis finis redditur
multum appetibilis, q habet ali-
quam de conditionibus felicitatis,
quæ est naturaliter appetibi-
lis. Pertinet autem ad rationem
felicitatis delectatio, vt patet in
1. & 10. Ethic. * & ideo vitium
gulæ, quod est circa delectatio-
nes tactus, quæ sunt præcipue
inter alias, conuenienter ponit-
ur inter vitia capitalia.

AD PRIMUM ergo dicendum,
q ipse cibus ordinatur quidem
ad aliquid sicut ad finem: sed quia
ille finis, scilicet conseruatio vitæ,
est maxime appetibilis, quæ sine ci-
bo conseruari non potest, inde
etiam est, q ipse cibus est maxi-
me appetibilis: & ad hoc fere to-
tus labor humanæ vitæ ordina-
tur, secundum illud Ecclesiæ. 6.
Omnis labor hominis in ore
eius. Et tamen magis gula vñ esse
circa delectationes cibi, q circa
cibos. Propter quod, vt Aug. di-
cit in libro de vera religione. *
Quibus utilis corporis salus est,

A malunt vesci, in quo scilicet de-
lectatio est, quàm saturari: cum
omnis finis illius voluptatis sit
non sicut atque esurire.

AD II. dicendum, q finis in
peccato accipitur ex parte con-
uersionis: sed grauitas peccati
accipitur ex parte auersionis: &
ideo non oportet vitium capi-
tale, quod habet finem maxime
appetibilem, habere magnam
grauitatem.

AD III. dicendum, quod
delectabile est appetibile secun-
dum se: & ideo secundum eius
diuersitatem ponuntur duo vi-
tia capitalia, scilicet gula, & luxu-
ria. Vitæ autem ex se non habet
rationem appetibilis, sed secun-
dum quod ad aliud ordinatur.
Et ideo in omnibus utilibus vi-
detur esse vna ratio appetibilita-
tis: & propter hoc circa huius-
modi non ponitur nisi vnum
vitium capitale.

ARTICVLVS VI.

C Vitium conuenienter assignentur gula
quinque filie, scilicet, inepta lætitia,
securilitas, immunditia, multilo-
quium, & hebetudo mentis circa
intelligentiam.

AD SEXTVM sic procedi-
tur. Videtur quod incon-
uenienter assignentur gulæ quin-
que filie, scilicet, inepta lætitia,
securilitas, immunditia, multilo-
quium, hebetudo mentis circa
intelligentiam. Ineptam enim lætitia
consequitur omne peccatum, secundum illud Prouerb. 2. Qui
laxantur cum male fecerint, & exultant in rebus
pessimis. Similiter etiam hebetudo mentis inueni-
tur in omni peccato, secundum illud Prouerb. 14. Errant qui operantur malum. ergo inconuenienter
ponuntur filie gulæ.

¶ 2 Præ. Immunditia, quæ maxime consequitur
gulam, videtur ad uomitum pertinere, secundum
illud Isa. 28. Omnes mensæ replete sunt uomitu
sordium: sed hoc non videtur esse peccatum, sed
pœna peccati, vel etiam aliquid utile sub con-
silio cadens, secundum illud Ecclesiæ. 31. Si coa-
ctus fueris in edendo multum, ferge e medio, &
vome, & refrigerabit te. ergo non debet poni inter
filias gulæ.

¶ 3 Præ. Isidorus ponit securilitatem filiam luxu-
riæ. Non ergo debet poni inter filias gulæ.

SED CONTRA est, quod Greg. 31. Moral. * has
filias gulæ assignat.

RESPON. Dicendum, q sicut dictum est, * gula pro-
prie consistit circa immoderatam delectationem, quæ
est in cibis & potibus: & id illa vitia inter filias gulæ
computantur, quæ ex immoderata delectatione ci-
bi & potus consequuntur: quæ quidem pnt accipi
vel ex parte animæ, vel ex parte corporis. Ex parte aut
animæ quadrupliciter. Primo quidem, quantum ad rō-
nem, cuius acies hebetatur ex immoderatione cibi
& potus. Et quantum ad hoc ponitur filia gulæ hebe-

non sunt contra bonum proximi, sed ad
delectationem direc-
te ordinantur. Con-
stat quoque non esse
contra bonum diuinum,
aut proprium illius
qui hæc committit,
nec quantum ad
bonum animæ, aut
corporis, aut exteri-
orum. Apostolus quo-
que ibidem, vt glossa
notauit, & bene, pro-
hibet multa vitia di-
cit, Fornicatio, &
omnis immunditia,
& auaritia: nec nomi-
nerit in uobis: nec
turpitudinem, vel stulti-
loquium, aut securili-
tas, que ad rem non
pertinet. Et deinde su-
biungens pœnam cri-
minum esse exclusio-
nem ab hereditate
regni Dei, non relin-
quit nisi tria prima
alia dicens, Intelligen-
tes, q omnis fornicator,
aut immundus, aut
auarus, non habet
hereditatem: &c. ex
hoc infirmans, quod
alia tria non exclu-
dunt ex suo genere a
regno Dei. Quod et
de securilitate infir-
maret, dum dixe-
rat, Quæ ad rem non
pertinet, declarans
per hoc deformitatem
eius consistere in va-
nitate, & tamquam
quid vanum, seu inu-
tile, esse ueniale.

Mal. quæ. 14.
artic. 4.

Lib. 31. ca. 31

Art. 1. & 2.

udo sensus circa intelligentiam, propter fumosi-
tates ciborum perturbates caput, sicut e contrario
abstinentia confert ad sapientia perceptionem, se-
cundum illud Eccles. 2. Cogitavi in corde meo ab-
strahere a vino carnem meam, ut animum meum
transferrem ad sapientiam. Secundo, quantum ad
appetitam, qui multipliciter deordinatur per im-
moderantiam cibi & potus, quasi sopito guberna-
culo rationis. Et quantum ad hoc ponitur inepta
latitia: quia omnes aliae inordinatae passionis ad la-
sitiam, & tristitiam ordinantur, ut dicitur in 2. Eth.

2. Eth. 4. esp.
g. tom. 5.

Parte 3. ca.
20. in prin.

* & hoc est, quod dicitur 2. Esdrae 3. quod vinum
omnem mentem convertit in securitatem, & in in-
cunditatem. Tertio, quantum ad inordinatum
verbum: & sic ponitur multiloquium, quia ut Gre-
dicit in Pastoral. * Nisi gula deditos immoderata
loquacitas raperet, diues ille, qui epulatus quotidie
splendide dicitur, in lingua grauius non arderet.
Quarto, quantum ad inordinatum actum: & sic po-
nitur scurrilitas, id est, iocularitas quaedam prouen-
iens ex defectu rationis, quae sicut non potest co-
hibere uerba, ita non potest cohibere exteriores
gestus. Vnde ad Ephes. 5. super illud, Aut stultilo-
quium, aut scurrilitas, dicitur glossa. quod a stultis scurrili-
tas dicitur, id est, iocularitas, quae risum mouere so-
let, quamuis possit utrumque horum referri ad
uerba, in quibus contingit peccare, uel ratione su-
perfluitatis, quod pertinet ad multiloquium: uel ratio-
ne inhonestatis quod pertinet ad scurrilitatem.
Ex parte autem corporis ponitur immunditia, quae
potest attendi siue secundum inordinatam emissio-
nem quarumcumque superfluitatum, uel specialiter
ad Ephes. 5. Fornicatio autem, & omnis im-
munditia &c. dicitur glossa. id est, incontinentia perti-
nens ad libidinem quocumque modo.

2. Eth. 4. esp.
g. tom. 5.

In corp. ar.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod latitia, quae est
de actu peccati, uel sine, consequitur omne pecca-
tum, maxime quod procedit ex habitu: sed latitia
vaga incompota, quae hic dicitur inepta, prae-
cipue oritur ex immoderata sumptione cibi, uel po-
tus. Similiter etiam dicendum, quod hebetudo sen-
sus quantum ad eligibilia, communiter inuenitur
in omni peccato: sed hebetudo sensus circa specu-
labilia, maxime procedit ex gula, ratione iam dicta.
Ad II. dicendum, quod licet utilis sit uoluntus post
superfluum comestionem, tamen uitiosum est, quod
aliquis huic necessitati se subdat per immoderan-
tiam cibi, uel potus. Potest tamen absque culpa, uo-
luntus procurari ex consilio medicinae in remediū
alicuius languoris.
Ad III. dicendum, quod scurrilitas procedit qui-
dem ex actu gulae, non autem ex actu luxuriae, sed
ex eius uoluntate: & ideo ad utrumque uitium po-
test pertinere.

Super Quaestio-
nis centesimae quadra-
gesime. Articulus
primus.

In articulo 1. quaest.
149. dubium ex
Marino in eodem
tractatu in quaestione
de sobrietate occur-
rit. Arguit liquidem
contra corpus huius
articuli multiplici-

QVAESTIO CXLIX.
De sobrietate, in quatuor ar-
ticulos diuisa.

DEINDE considerandum
est de sobrietate, & vi-
tio opposito, scilicet
ebrietate.

ET CIRCA sobrietatem quae-
runtur quatuor.

Primo, Quae sit materia so-
brietatis.

Secundo, Vtrum sit specialis uirtus.

Tertio, Vtrum usus uini sit
licitus.

Quarto, Quibus praecipue
comperat sobrietas.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum materia sobrietatis sit potus.

AD PRIMVM sic proceditur.
¶ Vt, quod materia sobrietatis
non sit potus. Dicitur enim ad
Roman. 12. Non plus sapere,
quam oportet sapere, sed sapere
ad sobrietatem. ergo sobrie-
tas est circa sapientiam, & non
solum circa potum.

¶ 2. Prax. Sapient. 8. dicitur de
Dei sapientia, quod sobrie-
tatem, & prudentiam docet, in-
stittiam, & uirtutem, ubi sobrie-
tatem ponit pro temperantia:
sed temperantia non solum est
circa potus, sed etiam circa co-
bos, & uenerea. ergo sobrie-
tas non est solum circa potus.

¶ 3. Prax. Nomen sobrietatis
mensura sumptum esse uidetur
sed in omnibus, quae ad nos per-
tinent, debemus mensuram ser-
uare, ut dicitur ad Titum 2. So-
brie, & iuste, & pie uiuamus in
hoc saeculo, ubi dicit glossa. So-
brie in nobis, & 1. ad 1. modica
dicitur, Mulieres in habitu ornato,
cum uerecundia & sobrie-
tate ornantes se, & sic uidetur
sobrietas esse non solum in in-
terioribus, sed etiam in his, quae
pertinent ad exteriorem habi-
tum. non ergo propria materia
sobrietatis est potus.

SED CONTRA est, quod dicitur
Eccles. 31. Aequa uita hominis
uinum in sobrietate potatum.

RESPON. Dicendum, quod uirtus,
quae ab aliqua generali condi-
tione uirtutis nominatur, illam
materiam sibi specialiter uocant,
in qua difficillimum, & optima
est conditio eius obseruari:
sicut fortitudo, pericula mor-
tis, & temperantia delectationes
tactus. Nomen autem sobrietatis
sumitur a mensura. Vt enim ali-
quis sobrius, quasi briaui, id est,
mensura seruans: & ideo illam ma-
teriam specialiter sibi sobrietatis
ascribit, in qua maxime mensura
le est mensuram seruare. Huius
modi autem est potus in ebrietate
lens, quia eius usus mensuram
multum exsert, & modicus ex-
cessus multum laedit, quia im-
pedit usum rationis magis, & ex-
cessus cibi. Vnde Eccles. 31. Sobrietas
est anima & corporis potus
potus. Vinum multum potus
irritationem, & iram, & rursus
multas facit. Et ideo specialiter